

Zaprimljeno: 09.09.2009.

Stručni članak

UDK: 613.83-053.6

FENOMENOLOGIJA ZLOUPORABE DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ S OSVRTOM NA TRENUTNU SITUACIJU U SVIJETU

Željko Petković

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ravnateljstvo policije

Uprava kriminalističke policije

Polijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i

organiziranog kriminaliteta

Odjel kriminaliteta droga

SAŽETAK

U radu je prikazana fenomenologija kriminaliteta zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj te politika suzbijanja predmetnog kriminaliteta kroz Nacionalnu strategiju suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Prokomentirani su ostvareni rezultati na području suzbijanja ponude opojnih droga i možebitne slabosti. Iz razloga boljeg sagledavanja činjenica vezanih uz problematiku droga u Republici Hrvatskoj dat je prikaz fenomenologije zlouporabe opojnih droga u svijetu, a kroz osvrt na zaključke 52. zasjedanja na visokoj razini UN-ove Komisije o narkotičkim drogama (CND), prikazana je i trenutna međunarodna politika suzbijanja zlouporabe opojnih droga. U zaključku rada, a na osnovi prikupljenih pokazatelja, dana je pretpostavka vezana uz daljnje trendove zlouporabe opojnih droga.

Ključne riječi: kriminalitet, zlouporaba droga, suzbijanje

1. UVOD

Problem zlouporabe opojnih droga kao transnacionalni, transkulturalni, odnosno globalni fenomen, je sve samo ne nepoznat. Govoreći o njemu, gotovo uvijek se postavlja pitanje kako ga riješiti, odnosno je li to uopće moguće te se sve češće mogu čuti mišljenja o njegovoj nerješivosti i zadovoljstvu ukoliko se zadrži u granicama tzv. "društvene prihvatljivosti".

U mnogim zemljama problem zlouporabe droga zauzima vrlo visoko mjesto na ljestvici prioriteta vezenim uz nacionalnu sigurnost i zdravlje same nacije. Zlouporaba opojnih droga te bolest ovisnosti o drogama kao njezina posljedica, pogađaju sve društvene slojeve, društvene zajednice i sve zemlje. Zlouporabu opojnih droga prate zarazne bolesti poput: HIV-a, hepatitisa te spolno prenosivih bolesti. Sam način života ovisnika najčešće dovodi do općeg slabljenja organizma, pa je smrtnost među ovisnicima o psihoaktivnim drogama

veća no u općoj populaciji iste dobi. Sami uzroci i razlozi pojavnosti ovisnosti su različiti, a najčešće se spominju problemi u društvu poput: siromaštva, nezaposlenosti, prostitucije, delinkvencije, kriminaliteta, beskućništva i dr., uz ogradu da je problem ovisnosti zastupljen i u bogatijim društvima te je lista uzroka mnogo šira i kompleksnija (Petković, 2006, 318).

Svrha ovog rada je da pokuša dati na jednom mjestu pregled trenutnog stanja obuhvativši podjednako i područje zlouporabe i područje kriminaliteta droga. U radu je uz osnovni prikaz fenomenologije kriminaliteta zlouporabe opojnih droga, prikazana politika njegovog suzbijanja u RH i u svijetu, kroz odredbe Nacionalne strategiju suzbijanja zlouporabe opojnih droga (NN br. 147/05) i zaključke 52. zasjedanja na visokoj razini UN-ove Komisije o narkotičkim drogama (CND). Ukazano je na nove smjernice suzbijanja (problematike) zlouporabe droga, budući da prevencija, liječenje, rehabilitacija i resocijalizacija

ovisnika u cilju smanjenja štete koja nastaje uslijed bolesti ovisnosti postaju primarne, dok se dosadašnji prvenstveno represivni pristup stavlja u drugi plan.

2. FENOMENOLOGIJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA

2.1. Zlouporeba i kriminalitet opojnih droga u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj sustav praćenja problema ovisnosti (zlouporebe) kao zasebnog medicinsko-društvenog fenomena utemeljen je u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo još ranih osamdesetih godina. Iz ukupnih podataka o morbiditetu i mortalitetu na nacionalnoj razini izdvajani su podaci o osobama liječenim zbog zlouporebe psihoaktivnih droga te je postupno izgrađen Registar osoba liječenih zbog zlouporebe psihoaktivnih droga, koji održava Služba za prevenciju ovisnosti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. U 2008. godini u Republici Hrvatskoj na liječenju je bilo 7.506 osoba od čega je 5.832 osoba liječeno zbog zlouporebe opijata (Izvešće o osobama liječenim zbog zlouporebe psihoaktivnih droga u RH za 2008, HZJZ, 2009).

Uspoređujući navedenu brojku s ranijim godinama (2007. liječeno 7.464 osoba, 2006. - 7.427, 2005. - 6.668, 2004. - 5.768 te primjerice 1995. 1.340 osoba) primjetan je kontinuirani trend porasta ukupnog broja liječenih ovisnika. Uzrok navedenog nije samo u porastu ponude i potražnje za opojnim drogama, već i u sve bolje organiziranom sustavu liječenja i pomoći ovisnicima, koji uspijeva zadržati ovisnika u tretmanu duži niz godina i privući u tretman nove ovisnike. Poradi nejednakog angažmana pojedinih centara za prevenciju ovisnosti, trenutni podaci o broju ovisnika ne predstavljaju pravu epidemiološku sliku bolesti ovisnosti iz razloga što pojedini županijski centri rade bolje i imaju registriran veći broj ovisnika, odnosno veći broj ovisnika je u tim Županijama obuhvaćen tretmanom. Manji broj registriranih ovisnika u pojedinim Županijama ne znači da ih tamo nema, već u nekim slučajevima može značiti da isti nisu obuhvaćeni tretmanom (Izvešće o liječenim osobama zbog zlouporebe psihoaktivnih droga u RH za 2008, HZJZ, 2009).

Kriminalitet, odnosno parametri iz kojih se ponajbolje može pratiti i prikazati stanje kriminaliteta opojnih droga u Republici Hrvatskoj, odnose se na broj kaznenih djela predmetnog kriminaliteta, broj zapljena svih vrsta opojnih droga, količine ostvarenih zapljena opojnih droga, strukturu samog kaznenog djela zlouporebe opojnih droga, s obzirom na lakše (posjedovanje) ili kvalificirane oblike kazne-

nog djela te broj prijavljenih počinitelja poradi počinjenja istog. Tijekom 2007. godine na području RH evidentirano je ukupno 7.952 kaznena djela vezana uz zlouporebu i krijumčarenje opojnih droga, ili 10,85% od sveukupnog broja prijavljenih kaznenih djela na području Republike Hrvatske. Za počinjena navedena kaznena djela predmetnog oblika kriminaliteta ukupno je tijekom 2007. godine kazneno prijavljeno 5.679 osoba. Trend prijavljivanja kaznenog djela zlouporebe opojnih droga od strane policijskih službenika je stabilan, odnosno okvirno se godišnje kreće između 7.000 i 8.000 prijavljenih kaznenih djela zlouporebe opojnih droga. Vezano uz strukturu prijavljenih kaznenih djela zlouporebe opojnih droga na području Republike Hrvatske od sveukupno prijavljenih 7.952 kaznenih djela zlouporebe opojnih droga, 2.439 kaznenih djela ili 30,67% se odnosi na tzv. složenije pojavne oblike kaznenog djela zlouporeba opojnih droga (preprodaja, proizvodnja, omogućavanje uživanja droga i dr.), dok ostalih 59,33% se odnosi na posjedovanje opojnih droga kao oblik kaznenog djela. Navedeni udio je na razini udjela složenijih oblika kaznenog djela u strukturi prijavljenih djela zlouporebe opojnih droga tijekom ranijih godina. Sveukupno je u 2007. godini izvršeno 6.546 zapljena svih vrsta opojnih droga (Izvešće o provedbi Nacionalne strategije, 2008).

U tablici 1 prikazane su zaplijenjene količine opojnih droga u vremenskom razdoblju od 2004. do 2007. godine.

Kod prikaza kriminaliteta vezanog uz zlouporebu opojnih droga u Republici Hrvatskoj važno je istaći sljedeće: da se kriminalitet vezan uz zlouporebu opojnih droga sve manje može promatrati u nacionalnim okvirima pojedine zemlje, budući da postoje značajnije poveznice između kriminalnih organizacija zemalja proizvođača i potrošača te tzv. tranzitnih zemalja, da problematika ponude u Republici Hrvatskoj nije izolirana i ovisi i o situaciji na europskom, odnosno svjetskom ilegalnom tržištu opojnih droga te da se i suzbijanjem predmetnog kriminaliteta ne može baviti izolirano, bez uzimanja u obzir i niza drugih kriminalnih aktivnosti, poput krijumčarenja oružja, ljudi, terorizma i pranja novca (Petković, 2005).

2.2. Mjere koje se poduzimaju u cilju suzbijanja zlouporebe opojnih droga te neki od problema kod provedbe istih

Provedba nacionalne politike suzbijanja zlouporebe opojnih droga zahtijeva uravnoteženi, multidisciplinarni i integrirani pristup. Takav pristup zahtijeva koordinaciju svih tijela uključenih u borbu protiv

Tablica 1. Prikaz broja zapljena svih vrsta opojnih droga (2004.-2007.)

UKUPNO ZAPLJENA SVIH VRSTA OPOJNIH DROGA	2004.	2005.	2006.	2007.
HEROIN (grama)	114 kg 431 g	27 kg 68 g	81 kg 797 g	73 kg 508 g
HAŠIŠ (grama)	5 kg 893 g	53 kg 35 g	12 kg 86 g	4 kg 493 g
MARIHUANA (kilograma)	428 kg 235 g	983 kg 222 g	202 kg 445 g	239 kg 316 g
KOKAIN (grama)	17 kg 595 g	8 kg 963 g	5 kg 640 g	104 kg 703 g
AMFETAMINI (grama)	7 kg 176 g	14 kg 312 g	11 kg 604 g	7 kg 885 g
HEPTANONI (tablete)	4. 635	9. 413	12. 551,50	6. 529
ECSTASY (tablete)	27. 048	33. 601	16. 340,50	12. 609
LSD (doze)	60	21	21	215
Stabljika konoplje tipa droga	2.207 komada	2.960 komada	2699 komada	2886 komada

Izvor: MUP RH, Interni podaci, Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada, Zagreb, 2008.

ovisnosti kao i svih razina državne vlasti, s osobitim naglaskom na ulogu lokalne uprave u provedbi i implementaciji aktivnosti suzbijanja zlouporabe opojnih droga, kao i na ulozu i doprinosu nevladinih organizacija, vjerskih zajednica i različitih građanskih inicijativa na tom području. Provedba nacionalne politike suzbijanje zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj proizlazi iz Nacionalne strategije, a nova Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj za 2006. - 2012. je usvojena u Hrvatskom saboru 2. prosinca 2005. godine. Ključni okvir za izradu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj za 2006. - 2012. je EU strategija za droge (2005. - 2012.) (Nacionalna Strategija, 2005).

Budući da spriječiti doticaj s drogama posebice mlađeg dijela pučanstva nije moguće, droge su "svugdje" u našoj blizini, bilo u biljkama, bilo u brojnim proizvodima bez kojih nije moguće živjeti (lijekovi, otapala), potrebno je od malena educirati ljude kako živjeti uz njih i kako prema svemu što nas okružuje stvarati razborit odnos. Valja učiti ljude o rizicima kojima mogu biti izloženi počnu li iskušavati sredstva koja mogu izazvati ovisnost. Ako se na uzimanje droga gleda kao na izvor zadovoljstva, društvo se mora organizirati tako da što većem broju ljudi omogućiti kvalitetu života i zdrave stilove života. Kvaliteta života obitelji umnogome, ovisi i o brojnim društvenim čimbenicima kao što su: moralno stanje društva, javno potvrđeni sustav vrijednosti, gospodarske prilike i funkcioniranje pravne države (Ivandić, 2006).

Kada se govori o provedbi mjera usmjerenih na suzbijanje ponude opojnih droga, jedan od osnovnih, ali vrlo teško u potpunosti ostvarivih strateških ciljeva je efikasno sprječavanje krijumčarenja opojnih droga preko granične crte. Značajnije rezultate na području sprečavanja krijumčarenja droga možemo očekivati tek za nekoliko godina i to posebice budućim uvođenjem Shengenskog režima prelaska

granice, kada se sukladno zahtjevima koji se pred RH stavljaju vezano uz pristupanje EU, odnosno odredbama koje proizlaze iz Nacionalnih programa pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji planira povećanje broja graničnih policajaca te drugačiji nadzor granice. Osim povećanja broja ljudi i tehnike, potrebno je raditi na području međusobne suradnje, uspostave povjerenja, provođenja zajedničkih akcija te rada u budućim zajedničkim timovima policijskih i carinskih službenika.

Promatrajući strukturu kaznenih djela zlouporabe opojnih droga, ista je ranije navedena kod prikaza statističkih pokazatelja kriminaliteta droga, vidljiv je problem neravnomjerne zastupljenosti pojedinih oblika kaznenih djela zlouporabe opojnih droga. U strukturi kaznenih djela zlouporabe droga približno 70% svih prijavljenih kaznenih djela otpada na kaznena djela posjedovanja opojnih droga, dok svega 30% posto čine složeniji oblici, preprodaja, krijumčarenje, proizvodnja i omogućavanje uživanja droga (Izvješće o provedbi Nacionalne strategije, 2008). Baratajući navedenim podatkom mediji ponovno aktualiziraju pitanje posjedovanja zlouporabe opojnih droga i možebitnu "dekriminalizaciju", naglašavajući da cilj suzbijanja kriminaliteta droga nije i ne smije biti masovna kriminalizacija ovisnika, odnosno povremenih uživatelja, već hvatanje organiziranih grupa i pojedinaca koje se bave preprodajom i krijumčarenjem opojnih droga.

2.3. Zlouporaba, kriminalitet te politika suzbijanja zlouporabe opojnih droga u svijetu

Krijumčarenje opojnih droga je zasigurno jedan od najproduktivnijih vidova kriminalne djelatnosti organiziranog kriminala kako u svijetu tako i na području Europe uključujući i Republiku Hrvatsku. Po ostvarenim prihodima doslovno se radi o global-

noj industriji, koja može konkurirati najznačajnijim privrednim granama. Zarada ostvarena krijumčarenjem i preprodajom droga procijenjena je okvirno na 500 milijardi US dolara (svjetsko ilegalno narko tržište). Primjerice samo u Kolumbiji, godišnji promet u narko biznisu iznosi cca. 50 milijardi dolara. Bogatstvo jednog od najpoznatijih ilegalnih kolumbijskih proizvođača i krijumčara kokaina Pabla Escobara, vođe kartela "Medellin" procjenjivalo se na 7 milijardi američkih dolara (Petković, 2006).

Zloupotreba opojnih droga je globalni problem i kao takav je prepoznat od strane međunarodne zajednice, a što je rezultiralo nizom međunarodnih konvencija i protokola koji reguliraju područje vezano uz zloupotrebu i krijumčarenje opojnih droga, psihotropnih tvari te prekursora od kojih izdvajamo: Jedinствена konvencija o opojnim drogama iz 1961. godine, te Konvencija UN-a protiv nedozvoljenog prometa opojnim drogama i psihotropnim tvarima iz 1988. godine.

Ukupan broj konzumenata opojnih droga u svijetu procjenjuje se na 185 milijuna ljudi, što približno iznosi 3% svjetske populacije, odnosno 4,7% svjetske populacije stanovništva, ako promatramo starosnu skupinu između 15 i 60 godina. Najraširenija je zloupotreba kanabisa koji konzumira približno 150 milijuna ljudi, a najnoviji podaci ukazuju da bi brojka mogla biti i 160 milijuna. U Europi marihuani redovito konzumira okvirno 28,5 miliona stanovnika, odnosno, radi se o 5,3% stanovništva. Opijate (heroin, opijum, morphine, sintetički opijum) u svijetu konzumira 15 do 16 milijuna ljudi, odnosno konkretno 10 do 11 milijuna ljudi konzumira heroin (UN, World situation with regard to drug abuse, 2005).

Zloupotreba heroina u zemljama zapadne Europe unatrag nekoliko godina je u blagom padu ili je stabilna. Kokain u svjetskim razmjerima konzumira 13 milijuna ljudi. Iz podataka koji se odnose na zloupotrebu kokaina u Europi vidljiv je trend rasta istog, a što se vremenski poklapa s padom zloupotrebe kokaina na teritoriju Sjedinjenih Američkih Država, gdje se uočava silazni trend, odnosno pad broja konzumenata kokaina, a što rezultira usmjeravanjem krijumčarenja sve većih količina kokaina na tržište Europe, od strane južnoameričkih krijumčarskih organizacija. Sintetičke opojne droge (ATS - amphetamin type stimulans) konzumira približno 38 milijuna ljudi, odnosno 30 milijuna ljudi konzumira amfetamine (ponajviše metaamfetamin), a 8 milijuna ecstasy. Kada se govori o sintetičkim drogama, najčešće se pri tome podrazumijevaju amfetamini i methamfetamini te ecstasy, a uobičajeni naziv kojim se koristi i UNODC, a koji pokriva navedenu grupu droga je gore navedeni "ATS - amphetamin type stimulans" (UN, World situ-

ation with regard to drug abuse, 2005).

U 2007. godini površina zasađena opijumskim makom je iznosila 155 000 hektara, odnosno svjetska proizvodnja opijumskog maka u 2007. iznosila je cca 8 800 tona, a od toga preko 90% proizvedeno je u Afganistanu (UN, World situation with regard to drug trafficking, 2006). O važnosti tzv. opijumske ekonomije za Afganistan govore podaci da je u Afganistanu cca. 300 000 kućanstava uključeno u uzgoj opijumskog maka, odnosno 2 milijuna ljudi sudjeluje u uzgoju maka, što približno iznosi oko 8,7% stanovništva zemlje. Kućanstvo koje se bavi uzgojem opijumskog maka u prosjeku godišnje na uzgoju zaradi 1800 dolara, odnosno 280 dolara bruto godišnje zaradi član takve obitelji. Afganistanski BDP po glavi stanovnika iznosi 226 dolara (UN, Trafficking in Afghan opiates, 2006). Procjene vezano uz proizvodnju kokaina ukazuju da je unatrag nekoliko godina došlo do pada u veličini površine zasađene lišćem koke u svijetu. Procjenjuje se da je uzgoj koke pao za 1/3, uz određenu ogradu, budući da će se tek od 2006. godine započeti sa sustavnim praćenjem ilegalnih nasada u cjelokupnoj tzv. regiji "Anda" (obuhvaća pet zemalja). Za proizvodnju jednog kilograma kokaina potrebno je 125 kg lišća biljke koke, a njegova cijena po kilogramu kokaina na ilegalnom narco tržištu u Kolumbiji iznosi cca 3000 Eura (UN, World drug report, 2004). Svjetska proizvodnja ATS (Amphetamine-type stimulants) se procjenjuje na cca 520 tona, od čega 410 tona otpada na amfetamine i methamfetamine, a 113 tona na tablete ecstasy-a, okvirno 1,4 milijardi tableta. Najznačajnija područja na kojima se proizvode navedene sintetičke droge su Istočna i jugoistočna Azija, Sjeverna Amerika i Europa. Napominjemo da se u Aziji i sjevernoj Americi uglavnom proizvode methamfetamini, za razliku od Evrope u kojoj se ponajviše proizvodi Ecstasy. Evropske zemlje za koje se može kazati da imaju značajniju proizvodnju amfetamina (ecstasy-a) su Nizozemska, Poljska i Belgija. U novije vrijeme značajnija proizvodnja amfetamina se javlja još u Bugarskoj, Estoniji i Litvi. Ilegalna proizvodnja methamfetamina u Evropi ograničena je na Češku, Slovačku i Moldaviju. Za razliku od prirodnih opojnih droga, sintetičke opojne droge nisu limitirane geografskim i klimatskim uvjetima te mogu biti proizvedene svugdje (Petković, 2006, 324).

UNODC je proveo istraživanje (UN, World drug report, 2004). Vezano uz zapljene droga iz kojeg je vidljivo da je u vremenskom razdoblju od 1990. godine pa do 2000. godine, došlo do dvostrukog povećanja broja zapljena. 1990. godine ostvareno je zapljena od 14 milijardi doza (za sredstvo usporedbe zaplijenjenih količina uzeta je prosječna doza kon-

zumirane droge od strane ovisnika, konzumenta), a 2000. godine zaplijenjeno je droge u vrijednosti 26 milijardi doza (UN World Drug Report, 2004). Promatrajući po kontinentima najviše zapljena ostvareno je na području Amerike (10,4 milijarde doza), zatim slijedi područje Europe (7,4 milijardi doza), Azije (5,5 milijardi doza), Afrike (2,4, milijardi doza) i Oceanije (0,08 milijardi doza). Najčešće zaplijenjeni su produkti kanabisa, primjerice 99% svih ostvarenih zapljena u Africi odnosi se na produkte kanabisa. U Americi se najčešće zapljuje kokain, 31% svih zapljena su zapljene kokaina, u Aziji opijati (heroin) 43% svih zapljena, u Oceaniji dominiraju zapljene ATS-a (Amphetamine-type stimulants).

Strateške odrednice suzbijanja zlouporabe opojnih droga u svijetu najjednostavnije bi se moglo prikazati kroz prikaz događaja na 52. zasjedanju UN Komisije za opojne droge (CND) održanog u Beču u ožujku 2009. godine, budući da je njegov cilj bio procjena dosadašnje učinkovitosti kontrole droga na globalnoj razini, odnosno tijekom zasjedanja dat je pregled napretka postignutog od 20. posebne sjednice Opće skupštine Ujedinjenih naroda (UNGASS) održane 1998. kada su definirani ciljevi koje je međunarodna zajednica trebala ostvariti do 2008. Komisija za opojne droge kao tijelo UN zaduženo za kreiranje međunarodne politike droga, sastala se na visokoj razini sa svrhom da se da snažna politička potpora suzbijanju svjetskog problema vezanog uz droge.

Iz Izvješća UN Ureda za droge i kriminal (UN, World Drug Report, 2008) prezentiranog na skupštini naglašavaju se uspjesi usmjereni na suzbijanje problematike zlouporabe droga u svijetu te opravdavaju ogromna uložena sredstva u borbi protiv droga. Iz izvješća je vidljivo da je svjetska proizvodnja opijuma pala za $\frac{3}{4}$ (s oko 40 000 t zabilježenih prije 100 godina na oko 10 000 t danas), većinom koncentriranog u južnom Afganistanu, te da je proizvodnja koka biljke na području Anda tijekom posljednjih deset godina smanjenja za petinu. Broj ovisnika o drogama i broj osoba koje povremeno uzimaju drogu je posljednjih godina stabilan, iako se mijenja slika prevalencije uporabe određenih tipova droga i u određenim dijelovima svijeta. Prisutnost droga u općoj populaciji puno je manja nego kod ostalih legalnih sredstava ovisnosti. Primjerice 30% svjetskog stanovništva koristi, odnosno, konzumira duhan te 5 milijuna ljudi godišnje umire od posljedica pušenja, dok droge konzumira 5% svjetske populacije, a godišnje od posljedica konzumiranja istih umire 200 000 ljudi. Iz ovog je vidljiva nužnost daljnjeg provođenja tzv. kontrolnog režima vezanog uz zlouporabu opojnih droga, budući da za sada ne postoji drugi način da se

zlouporaba zadrži na relativno niskom nivou te je to ujedno i odgovor na ranije postavljeno pitanje vezano uz dekriminalizaciju droga. Droge nisu bezopasne i bez žrtava te nanose ozbiljnu štetu pojedincima i društvu. Na kraju zasjedanja doduše jednoglasno, no uz mnogo kompromisa usvojena je nova Politička deklaracija, zajedno s Akcijskim planom o međunarodnoj suradnji u cilju provedbe integrirane i uravnotežene strategije suzbijanja svjetskog problema droga. Od svjetske zajednice je zatraženo da tretiraju ovisnost o drogama kao bolest te da sukladno tome osiguraju više resursa za prevenciju, liječenje i programe smanjenja štete. Nažalost cijeli niz zemalja ogradio se od mjera usmjerenih na prevenciju, liječenje, odnosno od mjera koje su u konačnici usmjerene na smanjenje štete od zlouporabe opojnih droga (poput zamjene igala i supstitucijske terapije ovisnika metadonom) ne želeći ih provoditi (Costa, 2009).

3. ZAKLJUČAK

Provedba nacionalne, ali i međunarodne politike suzbijanja zlouporabe opojnih droga zahtjeva uravnoteženi, multidisciplinarni i integrirani pristup. Takav pristup zahtijeva koordinaciju svih tijela uključenih u borbu protiv ovisnosti kao i svih razina državne vlasti.

Napori usmjereni na sprječavanje krijumčarenja opojnih droga preko granične crte u i kroz Republiku Hrvatsku nisu dovoljni. Neke susjedne zemlje, uključujući i Republiku Sloveniju plijene kontinuirano iz godine u godinu veće i značajnije količine opojne droge heroin, na tzv. Balkanskoj ruti, a što ukazuje da na području sprečavanja krijumčarenja ima mjesta za napredak, odnosno, zapljene na graničnoj crti moraju biti češće i količinski veće. Područje financijskih istraza je također nedovoljno zastupljeno u aktivnostima usmjerenim na suzbijanje kriminaliteta vezanog uz drogu, posebice onog organiziranog. Policija, državno odvjetništvo i Ured za sprečavanje pranja novca moraju i mogu unaprijediti tehnike vezane uz otkrivanje financijskih transakcija novca, odnosno praćenje tijeka novca stečenog ilegalnom trgovinom opojnim drogama (otkrivanje tzv. pranja novca) te razotkrivanje i omogućavanje procesuiranja organiziranih grupa, pa i pravnih osoba koje sudjeluju u pranju novca.

Mogućnosti za napredak ima i na području suzbijanja zlouporabe, a kao pozitivan korak ističe se izrada prvog Nacionalnog programa prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno obrazovnom sustavu te djece i mladih koji su izvan sustava školovanja, s ciljem unaprjeđenja i ujednačavanja sustava prevencije među mladima na razini države. Usvajanje navedenog nacionalnog programa očekuje se tijekom 2010. godine.

LITERATURA

- Costa, A. (2009): Uvodni govor na 51. sjednici Komisije za narkotičke droge UN-a, Beč.
- Izveštće o osobama liječenim zbog zlorporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2008. godini, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, 2009.
- Izveštće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlorporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj za 2007., Ured za suzbijanje zlorporabe opojnih droga, Zagreb, 2008.
- Ivandić J. (2006): Značaj koordinacije o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorporabe opojnih droga za 2006. – 2012., Zbornik radova Konferencije: ovisnost, zlorporaba droga, rehabilitacija, resocijalizacija, smanjenje štete, Pula.
- Jedinstvena konvencija o opojnim drogama iz 1961. godine, Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 2., Beograd, 1961.
- Konvencija UN-a protiv nedozvoljenog prometa opojnim drogama i psihotropnim tvarima iz 1988. godine, NN broj 4/94 – Međunarodni ugovori, Zagreb.
- Nacionalna Strategija Suzbijanja zlorporabe opojnih droga 2006. - 2012. Narodne Novine br. 147/05, Zagreb.
- Petković Ž. (2005): Aktivnosti vezane uz suzbijanje ponude opojnih droga u RH. Policija i sigurnost. 1 – 6. 191-203.
- Petković Ž. (2006): Svjetski trendovi zlorporabe, proizvodnje i krijumčarenja opojnih droga. Policija i sigurnost. 5 – 6. 317-330.
- United Nation Office on Drugs and Crime (2004): World drug report 2004, United Nations Publications, Vienna.
- United Nation Office on Drugs and Crime (2005): World situation with regard to drug abuse, United Nations Publications, Vienna.
- United Nation Office on Drugs and Crime (2006): Trafficking in Afghan opiates: Impact on Transit Countries.
- United Nation Economic and Social Council, Commission on Narcotic Drugs (2006): World situation with regard to drug trafficking, Vienna.
- United Nation Office on Drugs and Crime (2008): World drug report, 2008, United Nations Publications, Vienna.

PHENOMENOLOGY OF DRUG ABUSE IN THE REPUBLIC OF CROATIA WITH THE REVIEW OF CURRENT SITUATION IN THE WORLD

SUMMARY

This paper outlines the phenomenology of the drug abuse in the Republic of Croatia and the policy to prevent such specific crime through the National Strategy for drug suppression. Results achieved in the field of drug suppression and possible weak points were discussed. With the respect of getting better understanding of the facts and policies related to the drug problem in the Republic of Croatia it has been given a review of drug abuse in the world through an overview of the conclusions by the 52nd High-level session of the UN Commission on narcotic drugs (CND). It also shows current international policy of suppression of drug abuse. In the conclusion of the work, based on gathered evidence, the assumption regarding further trends of drug abuse has been made.

Keywords: crime, drugs abuse, suppression